

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség: Főter 434.
Kiadó: ifj. Wagner Antal
könyvkereskedő.

Felölös szerkesztő:
Dr. Szirmai Vidor
ügyvéd.

Főszerkesztő:
Dr. Reich Aladár
orsz. képvis.

Főmunkatársak:
Dr. Nyiraty János
Dr. Valentin Emil

Előfizetési árak:
Egész évre 6 kor. Fél évre 3
kor. Negyed évre 1.50. Egyes
szám ára 12 fillér.

Kabinetválság.

Közjogi szempontból bennünket, kik Magyarország függetlenségének és önállóságának vagyunk hívei, egyáltalán nem érdekel, ki a 67-es alapon a miniszterelnök? Nyílt és egyenes feladata és kötelessége van a függetlenségi és 48-as pártnak minden kormány ellen, mely a kiegyezési alapon áll és kiméletet nem nyerhet egyetlen miniszterelnök sem, hívják bár Bánffy-nak, Szellnek vagy Tisza István grófnak. Hitünk és meggyőződésünk ugyanis az, hogy hazánk politikailag független, gazdaságilag önálló csak akkor lehet és ez a nemzet a boldogulás útjára csak akkor léphet, ha a törvényes uton megszüntetjük az Ausztriával való jelenlegi államszövetséget és önálló nemzet módjára rendezük be nemzeti létünket és életünket. Hidegen és közömbösen hagyja tehát a függetlenségi pártot minden kormányválság, mert az a párt nem személyi harcot folytat, hanem a politikai közjogi alap ellen és a közélet tisztaságáért lép lelkes és hazafias küzdelembe.

Természetesen azonban számolnunk kell nekünk is azon ténynyel, hogy Szell Kálmán megbukott és hogy vajjon kit biz meg a király a kabinet-alakítással. Ha áll ugyanis azon alap-té-

lünk, hogy közjogilag mi egy új kormányelnökkel semmit nem nyerhetünk, és nem veszíthetünk politikai hitvallásunk megvalósításában, érdekel bennünket is a belpolitikai rendszer, melyet az új kormányzattól várunk és remélünk lehet. Elvi küzdelemünk ugyanis azon irányban is alakul, hogy ebben az országban megóva legyenek a lakosok polgári és politikai jogai, tiszteletben tartsák a fenálló törvényeket és hatalmi presszió az igazságnak fölébe ne kerüljék. Szell Kálmán belpolitikájának alapelveiül a jogot, a törvényt és az igazságot vallotta és jelölte meg. Menyiben érvényesítette ezen elveket, milyen vonatkozásokban és alakban nyilvánult meg belpolitikai irányzata, azt rövid cikk keretében alaposan megvitatni alig lehetne, de annyit készséggel koncedálunk, hogy sok jóakaratot tanúsított és a közélet tisztaságáért sokszor és sok irányban buzgólkodott. Más kérdés az, hogy akarata sokszor megtört a periferiákon és miközben a miniszterelnök a jog, törvény és igazság már elkopott dallamát dudolta, odakünn az országban diadalt ült az erőszak és jogtalanság.

Most majdnem Tisza István jött a miniszterelnöki székbe és jövetelét méltán rossz auspiciummokkal fogadták ugyszólván min-

den oldalon. Tisza Istvánt ugyanis erőszakos természetű egyénnek ismerik és hirdetik felőle, hogy egyéniségének ezen jellemét a kormányzatba is bevinni akarja. Ez nagyon gyászos, Magyarország közéletét megmetélyező és korrumpáló korszakot inaugurált Magyarországon az új miniszterelnök atyja, Tisza Kálmán és a fiu azon hagyományok között nőtt fel, melyek atyja kormányzatának szellemét alkották. Azóta is számtalanszor tanujelét adta annak Tisza István, hogy az erőszakos megoldásoktól nem riad vissza és így alighanem igazuk lesz azoknak, kik azt állítják, hogy a Szell Kálmán egyengető és paktáló politikáját egy vakmerő, szertelen és erőszakos politika váltotta volna fel.

Semmi oka sem volt az ellenzéknek arra, hogy ettől a mumustól megijedjen. Hiszen a magyar közmondás szerint „amilyen az adjon Isten, olyan a fogadj Isten.” És ha Tisza István megkísérelte azt, hogy erőszakosan lépjen fel, hatványozottabb küzdelemre és ellentállásra sarkalja ezáltal az ellenzék, mely ellene is, mint Szell Kálmán ellen, biztosan győz, mivel igazságért küzd és mellette van a nemzet közvéleménye és rokonszenve. Ha különösen a bécsi körök azt hiszik, hogy valaki keresztül viszi azt, amit Szell Kálmán kereszt-

TÁRCA.

Pán halála.

Itta: **Thamus.**

A kávéházban csend volt. Rossz és olesó cigaretták füstje kerengett a piktor társaság fölött. A májusi alkonyodás utáni lila félhomály ömlött el a termen. Az emberek beleolvadtak a sötétségbe.

Az öreg festő megszólalt:

— Ilyen különös, lázas és egyszersmind bénítóan nyugalmas májusi alkonyatokon sok év óta ugyanaz az érzélem fog el. Mindig fáradtabban és fáradtabban érzem ezt, s fáj nagyon. Elmondom sorjába.

Csendesen beszélt, érteni lehetett minden szavát, hangjának tompa meghatottságát. Künn zsongott a város.

Volt egy modellem. Gyönyörű szőke, szép leány. Tökéletes akt. Tudjátok milyen ritka ez... S amellet szerettem; ő is engem, csendesen imádva. Nincsen fogalmatok nektek fiuk az ilyen szerelemről. Nem az a romboló vágy volt, mint talán nálatok. Teremtő, nagy érzélem.

Megtaláltuk és megértettük egymást.

Munkatársam volt a festésben. Megmondtam neki mit akarok festeni. Megértette a szívével,

csendesesen megcsókolt, én is őt. S festeni kezdtem.

Istennek éreztem magam, mikor ilyenkor az ecsettel kezemben vásznam elé ültem.

Egyszép májusi nap találkoztunk először. Ezt a találkozást megfestettem. Színhely a szegényes műterem; szemben egymással a fiatal festő és a szép modell... Ismeritek?

Láttuk — ümögött csendesen pár ember.

— Nálam maradt. Istenem milyen ihletben szerelmes lélekkel teremtettem ekkor.

Ő maga semmi művészethez nem értett, még csak nem is énekelt, de szerette, érezte.

Hallgatta esténként, mikor zongoráztam. Leginkább Beethovent. Az erőt csodáltam benne, s szerettem is. Tőle, Beethoventől tanultam meg, hogy egyedül az erő örök a művészetben. Egyszer az Appasszionátát játszottam. Tetszett neki. Azután mindennap eljátszottuk. Ő hallgatott lelkesülten, gyönyörű lelke benne volt szép szemében s nézett rám. Mondtam már érezte a művészetet s szerette teljes szívéből, elsősorban bennem.

És az enyém volt...

Akkor festettem a Pán halálát is, a mit az állam vett meg. Legjobb képemet. Azt a szomorú, de szomorúságában is szép jelenetet ábrázolja, midőn Pán az ókori képzelődés művészistene, a nagy kecskelábu és nemes-

arcu szatir meghal. A művészet vele költözik a földről. A naiv mesekor, a képzeletek költői országa. A művészek boldog hazája.

Ezt akartam avval a képpel elmondani. Hogy a művészet egyedüli szép valami a mi tökéletes is a földön. Ezt mondták a sirató nimfák, a növények, a kövek, a halott Pán arca. Az utolsó legszebb jelenet... A föld ábrándvilága távozik innen.

Mindent el tudtam mondani a mit akartam ezen a képen.

Mikor készen volt, ketten néztük soká. Nem felejttem el soha, hogy csókolt meg, hogy beszélt hozzám ekkor.

Harmadnap bezállítottuk a tavaszi tárlatra. Megvették. Nagy aranyérem... Jicsőség és szeretett ő, ahogy csak tudott és én is ahogy csak tudtam.

Azután, hogy hogy nem megfázott. Maig sem tudom, hogy? Hiszen alig mentünk ki. Távoznia kellett neki. Egy esztendeig volt muzsám, szép szőke muzsám. Távoznia kellett tőlem.

Egy hét alatt meghalt.

Az orvos nem tudott megállapítani semmit, csak halvány szivbaj jeleit.

Mikor ott feküdt karjaim között a hófehér párnán kibomlott szőke hajával, holtan, éreztem, hogy itt hagy engem a művészetem

tül vinni nem tudott, úgy alaposan csalódni fognak, mert a katonai javaslatokat senki keresztül vinni nem fogja és Tisza István is csufos szégyennel távozott volna, mert a katonai javaslatok elfogadtatására vállalkozott.

Tisztviselők mozgalma.

A bajai városi tisztviselők anyagi helyzetük javítása végett az alábbi memorandumot bocsátották ki, melyet — egyelőre minden commentár nélkül — szöveg szerint az alábbiakban közölünk!

Tekintetes

Törvényhatósági Bizottsági Tag Ur!

Baja város törvényhatósága alulírott tisztviselői, segéd- és kezelőszemélyzete, továbbá szolgaszemélyzete tisztelettel kéri a tekintetes törvényhatósági bizottsági tag urat, miszerint Baja város törvényhatósági Bizottságához benyújtott alábbi kérelmünket jóakaratu támogatásában részesíteni méltóztassék.

Tekintetes törvényhatósági Bizottság!

A megélhetés súlyos anyagi gondjai által késztetve alulírott tisztviselők, segéd- és kezelőszemélyzet tagjai, valamint az összes nyugdíjképes városi szolgaszemélyzet nevében is azzal a tiszteletteljes kérelemmel járulunk Baja város Tekintetes törvényhatósági Bizottsága elé, mint annak alkalmazottjai, hogy jelen igazságos és méltányos kérelmünket szives figyelmükre méltatva, böles belátásuk szerint a fennforgó viszonyok és körülményekhez képest azt teljesíteni kegyeskedjék.

Köztudomásu dolog, hogy városunk összes polgárai s így a közigazgatási tisztviselők, segéd- és kezelőszemélyzet, valamint a szolgaszemélyzet tagjai is a megélhetés súlyos anyagi gondjaival küzdöve, csak a legnagyobb erőmegfeszítéssel képesek az életfenntartásra szükséges mindennapi kenyeret maguk és családjaik részére megszerezni. S ha mégis ezen súlyos viszonyok között a Tekintetes törvényhatósági Bizottság nagylelkűségére apellálunk, tesszük ezt azon tudatban, hogy jogos kérelmünk teljesítésének megbirálását legjobban belátásukra bízva, kérelmünk-

mozgatója is, az esetem verőfényes színeit elvesznek. El is vészték . . .

Az én szöke szép Pánom meghalt. Ő volt a Pán, a művészisten, az ábrándos képzeletlenség, a szép arcu szelid szatir.

Ott a műteremben terítettem ki. A falnál oldalt állottak a felső állványok, a zongora, a mozdósasztal, a nagy megkezdett vásznak, a poros festékek. Ő meg a nagy üveges terem közepén feküdt, fehéren, szép szöke hajával. Fenséges nyugalmat teremtett a rendetlen műterembe.

Akkor, emlékszem, bolondnak híreszteltek el. Azon éjjel folyton zongoráztam ott a ravatal mellett. Sirtam, jajgattam az Appaszionátát. Csak azt.

Nem kelt föl. Az ujjaimba már göres állott, csak reggelre hagytam abba. Egy zongorahur elszakadt majd a szemem csapta ki.

Lassan, ügyetlenül mosogattam; azután csak őt, őt néztem és sirattam.

Eltemettük. Visszamentem az üres műterembe, s megint, megint zongoráztam. Reggel ott találtak a földön a zongora mellett. Vagy egy hétig azután félig ájultan, félig alva, s mindig vele álmodva az ágyban feküdtem.

Azután jó ideig nem dolgoztam. Mikor már dolgozni tudtam, akkor is sirtam csak az ecsettel. Unalmasak lettek a képeim, mint az ujságok mondták.

Ezeket érzem végig ilyen májusi lila alkonyokon . . .

Csend volt. A lámpákat gyújtogatták. A festők felcsehelődtek.

nek csakis a körülményekhez képest való teljesítését óhajtjuk, vagyis nem többet, mint a mennyit a jelenlegi súlyos viszonyok közt Baja város közönsége számba vehető megterhelés nélkül megbirni képes; de másrészt tudjuk azt, hogy a tekintetes törvényhatósági Bizottság is meg van győződve arról, hogy a köztisztviselő és alkalmazott csak akkor teljesítheti a legnagyobb odaadással és kedvvel a feladatához utalt teendők ellátását, ha a létminimumhoz okvetlen megkivánt anyagi eszközök birtokában, a megélhetés súlyos és minduntalan lelkére nehezéző gondjaitól mentesen, összes erőit hivatásának szentelheti, ami — fájdalom — a mostani javadalmazásunk mellett alig képzelhető.

Amennyiben jelen kérelmünk teljesítését a Tekintetes törvényhatósági Bizottság igazságszereteténél fogva figyelemre méltatni kegyes lesz, úgy elsősorban kérjük a *fizetések arányosítását*, mert csak ezen arányosítás igazságos megállapítása esetén lehetséges az egyeseknek hatáskörébe utalt teendők fontosságával arányba hozható, tehát jogos igényét kielégíteni, aminek a természetes és logikai következménye az, hogy ezen arányosítás alkalmával *nem egyesek személye, hanem a hivatali állások fontossága jöhet csak tekintetbe*.

Igaz ugyan, hogy a közel multban a Tekintetes törvényhatósági Bizottság már tanujelét adta áldozatkészségének akkor, amikor mintegy öt évvel ezelőtt 8—9000 koronát szavazott meg a városi tisztviselők, segéd- és kezelőszemélyzet, továbbá a szolgák javadalmazásának némi emelésére, ámde ezen alkalmossal a fizetésemelésnek a fentebbi elvek szerint való arányosítása épen nem vitetett keresztül nemcsak, hanem az csupán néhány magasabb állásban alkalmazott tisztviselőnek jutott, akik már anélkül is a kisebb ellátású alkalmazottaknál aránytalanul jobb helyzetben voltak, míg a többi, a létminimum kielégítésére sem elegendően dotált és a legnagyobb nélkülözésekre utalt kisebb javadalmazású tisztviselő és alkalmazott vagy semmi, vagy csak igen csekély mértékben részesült a Tekintetes törvényhatósági Bizottság által nagylelkűen megszavazott összegből, és habár ekkor az a kijelentés tétetett, hogy a közel jövőben a város többi alkalmazottja is részesülni fog magasabb javadalmazásban; ennek dacára már vagy öt éve az eredmény csak a pusztá ígéretnél maradt, amelyből pedig megélni nem lehet s amelylyel rajtunk segítve nincsen.

Közismeretű dolog az, hogy Magyarország összes állami és közigazgatási alkalmazottjai megmozdultak, hogy felettes hatóságuk útján súlyos anyagi helyzetükön segítsenek és úgy látszik, hogy a magyar állam eszme rendíthetetlen hiveinek és a középosztály ezen intelligens elemének, mintegy 52,000 családnak segélykiáltását, mind a magas kormány, mind pedig az összes törvényhatóságok meghallották és figyelmükre méltatták, a mennyiben jelenben minden törekvésük oda irányul, hogy hazánk ezen nagyjelentőségű középosztályát megerősítsék és baján segítve legyen; engedjék tehát reménylenünk azt, hogy Baja város Törvényhatósága sem fog elmaradni a humanitás legmagasztosabb megnyilatkozásától a kötelességüket hiven és odaadással teljesítő alkalmazottjai sorsának és helyzetének javításánál, annál inkább, mert hisz Baja város törvényhatóságának tisztviselői sem végeznek csekélyebb fontosságú és jelentőségű munkát, mint a többi törvényhatóságéi.

Ismeretes az, hogy anyamegyénk Bács-Bodrog vármegye is csak a közelmultban foglalkozott összes tisztviselőinek, segéd- és kezelőszemélyzetének, sőt még napidíjas irnokainak is sorsa javításával, amely alkalommal 114,000 koronát szavazott meg nagylelkűleg most említett alkalmazottjainak fizetésjavítás címén s ezt a határozatot a Belügyminiszter úr is már jóváhagyta.

Amidőn tehát Baja város Törvényhatóságának alulírott alkalmazottjai szintén bátorságot vettünk magunknak, hogy úgy a saját, mint családjaik sorsának javítását a Tekintetes törvényhatósági Bizottság elé vigyük, tettük ezt azon tudatban, hogy ezen eljárásunkkal szerénytelenséget nem követtünk el, s hogy eddig a város közönsége és annak jólétére irányuló fáradozásaink elismerése nem marad sikertelen s illetve kérelmünk meg fog hallgattatni.

Szükségesnek látjuk még a Tekintetes törvényhatósági Bizottság nagybecsű figyelmét egy, Baja város Törvényhatóságánál szintén fontos missiot teljesítő intelligens testületére, a városi napidíjas irnokok helyzetére felhívni, akik szintén szellemi munkát végző egyének, a város Törvényhatóságánál nélkülözhetlenek lévén, sorsukon segíteni elkerülhetlen kötelesség.

Amennyiben pedig kérelmünk a Tekintetes törvényhatósági Bizottság által figyelembe vétetnek, abban az esetben kérjük a *fizetés arányosítása, illetve fizetés felemelésénél az állami tisztviselők fizetési osztályainak legjobb tervezetét*, esetleg városunk viszonyainak leginkább megfelelő *Bács-Bodrog vármegye, illetve Ujvidék, Győr és Pécs szab. kir. városok törvényhatósági bizottsága által alkotott szervezési szabályrendeletben megállapított fizetések arányát lehetőleg tekintetbe venni és azok alapján a mi fizetésünk arányosítását, illetve a fizetés felemelést, esetleg fizetésünk után a lakbérjárulékot is meghatározni*.

Végül még mély tisztelettel kérjük a Tekintetes törvényhatósági Bizottságot. — tekintettel a küszöbön lévő általános tisztújításra, — hogy jelen kérelmünk tárgyában minél előbb intézkedni kegyeskednék azon okból, hogy az esetleges többletkiadás már a jövő évi költségvetés keretébe beilleszthető legyen.

Mély tisztelettel maradtunk a Tekintetes törvényhatósági Bizottságnak alázatos szolgálai.

Tury Ferencz, rendőralkapitány. *Szentgyörgyi Lajos*, rendőralkapitány. *Lakner István*, főszámvevő. *Bischoff Károly*, levéltárnok. *Devits Alajos*, közgyám. *Greguss Aurél*, pénztárnok. *Kígerl János*, alszámvevő. *Dr. Beczassy Gyula*, tisztiorvos. *Lengyel Andor*, városi pénztárnok. *Koller Dezső*, könyvelő. *Odobasich Gyula*, könyvelő. *Perlaki Sándor*, könyvelő. *Kerek Illés*, könyvelő. *Radó Gyula*, városi állatorvos. *Buday István*, irodatiszt. *Szaday Kálmán*, t. irodaigazgató. *Tiry József*, irodaigazgató. *Gardalits Lajos*, iktató. *Lakos Imre*, iktató. *Vujkovits Gyula*, végrehajtó. *Bartos Rezső*, végrehajtó. *Magyar Adám*, irnok. *Nemes Rómeó*, végrehajtó. *Galambos Lajos*, irnok. *Ladányi Antal*, irnok. *Fischl Mór*, irnok. *Schuller József*, irnok. *Weisz István*, útmester. *Scheidl Károly*, műszaki rajzoló. *Pinkovits Antal*, kór- és szegényházi gondnok. *Sziráczy József*, mértékhitelítő. *Bakánovits Lajos*, szegényházi felügyelő. *Őzv. Mezsnyák Antalné*, városi szülész. *Őzv. Simonovits Antalné*, városi szülész. A városi szolgaszemélyzet képviselőiben: *László Márton*, városi őrmester. A városi kézbesítők képviselőiben: *Gizinger Mihály*, városi kézbesítő. A városi rendőri szolgaszemélyzet képviselőiben: *Rehák György*, rendőrfővezető.

A lőkert jövőjéről.

Bizonyára rossz úton járnak azok, a kik a lőkert nevéből, vagy talán a táncterem homlokzatára irt hexaméterből akarnák ez intézmény mostani, vagy valamikor való hivatását levezetni, vagy a célt kiolvasni, melyért az alkottatott. A célba-lövésnek sportja, a lövöldözés nagyon is problematikus élvezete, egy ilyen intézményt talán ha létesíthetett is, 100 éven át fenn nem tarthatott volna. Fenállása ekkora idő tartamának a magyarázatára az sem volna elegendő, hogy városunknak azon időtájt élt, az élvezeteket illetőleg primitív igényekkel bíró polgárainak a szórakozásra irányuló minden az ő vágyaik, e helyen kerestek és leltek kielégítést. Nem. E száz éves lét, szükségképen egy nemesebb, egy eszményibb tartalmú szülőöket tételez fel. És valóban, amit az okszerűség így feltételez, a história igazol. Tény, hogy a lőkert az azon időbeli német polgárságnak olyan intézménye, mely által és a melyen belül egyrészt az együvértartozás érzetét ápolta, másrészt a kiváltságos nemesi osztálylyal szemben a polgári elemnek, valamint az akkor már nálunk is ébredezni kezdő demokrata szellemnek társadalmi érvényesülését kereste. E socialis törekvés volt atalaj, melyből életerejét szívta, ettől diszlett az egyik félszázadban, ez tartotta fenn egy másik félszázadon át.

És a kedvező, vagy kedvezőtlen politikai és társadalmi constellációk behatása alatt virult, majd tengődött a lefolyt 100 év alatt, épen úgy, miként a fa, lombot ölt, meg veszít, létfeltételeinek gazdagsága, vagy szegénysége szerint igazodva.

Igy, a jogegyenlőséget törvénybe ígató és nemzeti büszkeségünket képező 48-as idők, alig gyakoroltak reá valamelyes hatást. Egyszerűen azért, mert a kiváltságok eltörlése, a nemesi és a polgári osztály társadalmi viszonylatában mi változást sem okozott.

Hazánk legszomorúbb korszaka az abszolút uralom ideje viszont a lőkertre kedvező befolyással volt és fokozta életenergiáját. Egyszerűen azért, mert az ezen uralom által ide vezényelt cseh-német beamterek, a szokásaikkal, ízlésükkel, nyelvükkel egyező bürgereinkkel, kölcsönösen keresett szoros barátságra léptek és így egyesülten a magánügyeknél, a nyilvános helyeken s különösen a lőkertben rendezett jókedvű mulatozásokban kerestek enyhülést és kárpótlást a lenézetésért, melyben a magyar, uri világ mindkettőjüket részeltette.

A múlt század harmadik nagy epochája, alkotmányunk helyreállításának kora ellenben, úgy politikai és helyesebben gazdasági, mint társadalmi kihatása útján, valósággal megszorított a lőkertünk életerejét. A míg ugyanis hazánk sorsának e fordulata az ország nagyrészt óriási méretű és arányú fejlődéssel és felvirulással ajándékozta meg, addig az ország egyes kisebb részének, köztük — szerencsétlenségünkre — a mi városunknak is, a gazdasági stagnáció majd a visszafelé fejlődés szomorú végétét juttatá osztályrészül; amely végezet azután természetesen a mi összes társadalmi intézményeinkre, de különösen az iparos és kereskedő kezek által alkotott és fenntartott egyesületekre, minő pl. a lőkert — a decadentia bélyegét nyomta rá.

Másrészt pedig az alkotmányos élet folytán oly nagy szerepre hivatott középosztálynak kedvezőtlen kialakulása, egyes elemeinek és rétegeinek a közjó szempontjából súlyos kifogásokkal jogosan illehető magatartása, ugyanezeknek elhelyezkedési törekvéseivel együtt járó surlódások: a társadalmi élet harmonikus, az összhang törvényeivel egyező fejlődését nálunk is megzavarták; ami természetesen a lőkertben — városunkban a középosztály ezen egyetlen gyűlöhelyén — vált leginkább és a legkellemetlenebbül érezhetővé.

A 80 és 90 évek derekán, mikor a katonai elbizakodottság a középosztály széthuzó elemeinek a többségét, az összetartás szükségének tudatára ébresztette; már-már úgy tetszett, mintha a külső okoknak ható ereje megbénult, megszűnt volna, mert a lőkert pompázó virágzásnak indult. Ám a virágzás nem sokáig tartott. A látszat csalóka volt. A felbuzdulás szalmalángja csakhamar kialudt, a felébredt tudat nemsokára elhomályosult és ezek a külső okok, a pihenéstől megerősödve tovább folytatták pusztító munkájukat.

És azóta a lőkert egyre és egyre és szakadatlanul hanyatlik.

Csaknem rendszerességgel és annál fokozottabban, mivelhogy ez általános okok hatását, különkörülmények és az egyesület belső viszonyai még támogatták is.

Ilyen pl. az a körülmény, hogy a lőkert maga vezetőségének felrészítéséről nem gondoskodott elegendőképpen. Hogy készséggel és túlságosan hódolt a kisvárosi társaságokban meghonosodott divatnak és a már mi ambícióval vagy a kellő képességgel sem bíró vezető egyéneket meghagyta évtizedeken át az egyesület élén, vagy választmányában és ezzel a tette, az áldozatra, a cselekvésre kész s a vezetésre rátermettebb elemeket kizárta a fenntartásához szükséges munkából.

Vagy az a körülmény, hogy az egyesület vezetése egy jó idő óta két részre van osztva, ami sokszor az elsőségért való versengésre, máskor az egyesületre káros illetékességi összeköttetésekre nyújthat és nyújtott alkalmat.

Vagy az a körülmény, hogy a tagdíja tulajdonképpen és mi arányban sem áll a javak ama csekélységével, melyet annak fejében ad, minél fogva a belépéshez, vagy a bent maradáshoz való kedv a közönségben a minimumra annál könnyebben szállott le, mert élelmes magánemberek és jó vezetőkkel megáldott társulatok annak ízlését, igényeit más helyütt kielégíteni siettek.

Vagy az a körülmény, hogy azután a harc után, melyet a kissé nagyon is önértékes és rátartó polgárság, a maga méhéből fogant és kissé nagyon is önhitt és gögös lateiner és

hivatalnok osztályllyal ép e helyen vívott és elvesztett; a lőkertből kivonult és ez abban elvesztette egyik legerősebb oszlopát.

Vagy az a körülmény, hogy az így megmaradt tagok csekély számából, a föld- és szőlőműveléssel való foglalkozás, valamint a mindig divatosabbá váló nyaralás, kéjutazás és fürdőzés épen a lőkert legfőbb idényében annyi egyént akadályoz a vasárnapi összejöveteleken való megjelenésben, hogy ott a fák alatt csábító jó kedv helyett néha-néha már riasztó némaság honol. Stb. stb.

Ezen általános és külön okok okozata a lőkert jelenlegi sanyarú állapota, melyért a számkát mások szemében keresni szerető emberek tehetik csak felelőssé azt a piciny társaságot, mely ott hétköznapon szokta összejöveteleit tartani. De e rövidlátás — ha animozitásból nem ered — mindemellett megbocsátható, mert lehet ez állításban egy szemernyi őszinteség is, egy porszemnyi jogosultság is. Bizonyos ugyanis, hogy a lőkertnek nem az a tulajdonképeni baja, hogy anyagi eszközökben szűkölködik, hanem az, hogy belső élete teljesen pang. És tagadhatlan, hogy ez összejövetelek az elkülönítési törekvés látszateltetésének és a disharmoniára könnyen vezető magyarizgatásoknak tehetnek csak szolgálatot, a lőkertnek ellenben aligha.

Azokat, a kiket a lőkert pusztulásának szemlélete sajnálkozásra indított, a kikben ez intézmény tiszteletreméltó régisége és multja rokonszenvet gerjesztett iránta, a kiből korunk anyagiassága a hagyományokhoz és a szülőföldhöz való ragaszkodást még ki nem ölte: azokat lőkertünk e sajnálatos állapota már rég gondolkodóba ejtette. Ennek tulajdonítható, hogy a lőkert fenállásának 100 éves fordulójára alkalmából, a tervek egész özöne pattant ki a helyi lapokban, hogy általuk a lőkertet a pusztulástól megmentésék. És igazán szépen jellemző a tervek kieszelőire nézve, hogy egy sem veti fel a kérdést, mi hivatást, mekkora hézagot tölt be ez az intézmény? Elég nekik a romlás szomorú látványa, elég nekik a szegény, a mi városunkat fenyegetné, ha lakossága e száz éves intézmény veszendőbe menését ölbe tett kezekkel nézné: és segítségére, megmentésére sietnek.

De nézzük meg, hogy vannak-e e tervek olyan jók is, mint a minő a szándék, mely annak kigondolóját vezette?

Sajnos nincsenek. De azért ne érje őket szomorúság. A hiba nem bennük, a társadalomban vagy.

Lássuk őket.

A tervek egyike igen csekély belépti díj szedése által meg akarja a lőkert kapuit kivétel nélkül mindenki előtt nyitni. Nyilván a azon helyes gondolattól vezetettve, hogy a lőkertnek velejében az a baja, hogy nincs közönsége. Ám a tervnek két alapvető hibája van. Az egyik, hogy a midőn bebocsát, oda nem való, egyidejűleg kizár oda való elemeket. A másik, hogy a lőkert ma csaknem biztos és fenntartására elég jövedelmét, egy egészen bizonytalan és valószínűleg elégtelen subsistentiával cseréli fel.

A másodika, egyetlen egy egyesületre, a Casinóra, bizná fenntartását, csupán csak annak tagjai számára akarná kisajátítani a lőkert használatát. Csaknem hihetetlen, hogy ennek a tervnek, mely a lőkertből mindenkit kizár, a ki ez egyesületnek nem tagja és az első tervnek, mely oda válogatás nélkül mindenkit bebocsát: egy a gazdája. Hogy a köz szempontjából rossz, alig kell mondani. Hogy a Casino, mely a város kellő közepén gyönyörű nyári helyiséggel rendelkezik, a köznek mit sem használva, magának talán kárt okozva, ilyen rengeteg terhet magára vállalna: fel nem tételezhető. Röviden. A kivitelre nem érdemes és kivihetetlen.

A tervek harmadika a lőkertet a város kezére, tehát hatósági kezelés vagy gyámság alá akarná helyezni. Ez a terv is a gazda nélkül, még pedig olyan gazda nélkül csinálja számadását, a ki mindenféle teherrel túlon túl meg vagy on áldva. A ki, ha ez óhajt teljesíthetné is, aligha tenné meg. Mert mulatóhelyül fenntartani ha lehetne is, nem az ő feladata. séta helynek pedig, távolságánál fogva, alkalmatlan. Aztán igaz, hogy ma már minden téren és a legcsekélyebb bajnál is szokásossá vált a kormányi vagy hatósági támogatás emlegetése, de már az mégis csak

egy kissé furcsa, ha a kényelemszeretet és a saját erejére támaszkodás fáradságának az elkerülését annyira visszük, hogy már akkor is hatósági segedelem után kiáltunk, mikor egy társas egyesületnek, tisztán a társadalom hibájából, nincsen elegendő közönsége. Mert végtére is, ha a közönségnek ez az egyesület mint társadalmi intézmény nem kell, ha mint ilyen, bár képes volna rá, fenntartani egyáltalán nem akarja, úgy jobb és helyesebb, neki azt egy nemes humanitarius célra, pl. egy árvaház alapítására adományszerűleg átengedni. Így legalább jóra fordul azoknak anyagi áldozata is, akik ezt az egyesületet majd minden viszontszolgálat nélkül mind majlan támogatták.

A tervek negyedik a tagsági díj egyszerű leszállításával vél már célt érni. Mindenesetre merész vélelem a lőketről — különösen mai állapotában — akkora vonzerőt feltételezni, hogy a tagdíj pl. felénnyel leszállítása, a tagok számát több mint megkétszerezné, pedig ekkora szaporulatra okvetlenül szükség volna, hogy az egyesület e kockázatra vállalkozhassék. A tervnek az a célzata, hogy a lőkertet az egyének jóval nagyobb számának tegye hozzáférhetővé, helyes, az egyetlenül helyes, de kísérlettelre alkalmatlan, mert nem számításon, hanem csak vérmes reményű feltevésen nyugoszik.

A tervek ötödike, már óvatosabb, számított, mert a tagdíj leszállítását, a százados évforduló okozta felbuzdulás kiaknázásával, a tagok tervszerű toborzásával kapcsolja össze. De azért az előbbinél csak jobb és még nem jó, mert a lőkert baján csak ideig-óráig segítene. Szerzője annyi kitartást tanusított egy némely dologban, hogy egészen megfélekedett arról, hogy az emberek többsége épen séggel nem ilyen, különösen az áldozathozatalban.

A hatodik végre, mely három egyesületnek, a Casinónak, a Kereskedelmi Casinónak és a Polg. Olvasó egyesületnek vállaira akarja szétosztva rárakni a lőkert fenntartásának terhét: kétségtelenül valamennyi között a legjobb. Biztosra megy, hasznavehetősege az anyagiakban, az aritmetika útján, megmérhető, a tagok számát majd megnégyszerezné és — ami a legfontosabb — a lőkert beléjét nagy mértékben élénkítené. De nem tökéletes. Mert nem teszi mérlegre a viselendő terhet és így számításon kívül hagyja, hogy annak súlyához a három váll kevés. Mert még e terv is kizár a lőkertből olyan társadalmi elemeket, melyek még odaválók és beviendők. És mert, ennél fogva nem tesz teljesen eleget, a lőkert fenállását egyedül biztosító belső élet megerősítése azon követelményének, hogy a lőkertnek kivétel nélkül mindenki számára hozzáférhetőnek kell lenni, a ki oda való.

E hiányokon azonban könnyű segíteni. A három, a lőkert fenntartására hivatott egyesület sorát kell csak kibővíteni, az Iparoskört, a Kath. legényegyletet és a Kereskedő ifjak egyesületét besorozni, aztán még a részleteket, a fenntartás módjait kidolgozni, az egyes egyesületeknek, a lőkert vezetésére gyakorolt befolyási körét megvonni és a hiányok eltüntetni, a terv készen és jó lesz.

Sőt kifogástalan.

Mert a lőkertet továbbra is társadalmi úton tartja fenn. Mert az oda való elemek közül egyet sem zár ki és mégis csak a tisztaság egyéneket, a kik már egy vagy több egyesület felvételi retortáján keresztül mentek, bocsájtja be. Mert a fenntartás terhét több és akkora részre osztja szét, melyet mindegyik egyesület egy kis jóakarattal könnyen elbir. Mert a lőkert fenállását, bár csak szerényen, az évek hosszú sorára biztosítja, mert magában hordja a feltételeket, melyek által a lőkert városunknak igazán látogatott és életerőtől lüktető üdülő helyévé válhatik. Mert végre, korunknak, az embereket minél kisebb és szűkebb körű közületekre tagozó irányzatával szemben, a lőkertet centralizáló jellegű olyan helylyé alakítaná át, melyen a középosztálynak különböző rétegei kedvező alkalmat találhatnak az egymással való érintkezésre és ezzel és így gondoskodva volna a lehetőségéről, hogy társadalmi életünk alkatelemeinek kölcsönös megbecsülése és egyetértése útján a helyes irányba terelődjék.

E terv minden kifogástalan volta azonban, egy polturát is csak úgy ér, ha megvalósítása, megtestesítése által, a lőkert jövőjének

biztosítékává válhatik. Am épen ebben van a bökkenő. Abban, hogy az életbeléptetés műve, az útból csak alig eltávolítható akadályokba fog ütközni. Talán a felsorolt hat társas egy-let egyike vagy másika részéről, melyben nincs elegendő fogékonyság az iránt, hogy mint erkölcsi testület, mivel tartozik a köznek, a társadalomnak, melynek ő maga egyik szerve és vonakodni fog annak a reá eső tehernek viselésétől, melynek fejében összes tagjai a lökért nyújtotta szórakozásokban részesedhetnek. Talán az intelligencia egy részéről, mely előre fázik az ugyanazon agyagból gyúrt, de egy fokkal talán kisebb műveltségű, állású, vagy vagyonú embertársával való érintkezés-től. Talán az iparosság egy részéről, mely talán alkotását, polgárságunk és városunk annyi éven át büszkén emlegetett nevezetességét inkább pusztulni hagyja, semhogy a bárki részéről jövő nem szívesenlátás kellemetlenségének kitegye a maga énjét. Talán a zsidóság egy részéről, mely a keresztény társadalommal való össze-egyeződésre különben is nagyon kevés hajlandósággal bír és ez esetben is a mellőztetés kockázatát aligha akarja vállalni. Talán azok részéről... Ki tudná az emberi gondolkodás különlegességeit és fura cselekvéseinek tarka-barka indítékait felsorolni, elképzelné.

Egy bizonyos, hogy ilyen nehézségek lesznek, hogy ilyen akadályok már e terv meg-tesztelésének kísérleténél is fel fognak merülni. Mivelhogy e terv egy nagyon nagy hibában szenved. Abban, hogy csak a köz, csak a társadalom, csak a lökért javát tartja szem előtt és nem tekintett arra, hogy egyeseknek, sokaknak, akik ilyenre önként sohasem vállalkoznak, kényelmetlenséget okoz, csekélyké áldozatába kerül.

A bizottság, melyet a lökért bajainak sanálására kiküldött, e tervnek szintén csak e természetét nézte és működésének alapjául elfogadta azt, habár csak az egyet belső életének intenzív fokozásának a reményével, ellenben anyagi eszközeinek gyarapodásával épen nem kecsegtette. Ezen elhatározásából kifolyólag felszólítást intéz a felsorolt hat egylethez. Hogy mit szólnak ezek a felszólításhoz, az egészen az ő belügyük, az egészen az ő dolguk. Egyet azonban szem elől téveszteni nem szabad. Azt, hogy a lökért jövő-jének ezen a helyes alapon, ezen az általánosságban, szociális és a közjára tekintetében kifogástalan terv szerint való kialakításának ügye, egészen és kizárólag rajtuk áll, meg-hiusulásáért, a maguk lelkiismeretének, a leg-teljesebb mértékben felelősek.

Mi reménykedünk, hogy a bizottság e tö-rekvését siker fogja betetőzni.

Mert hisszük, hogy városunknak a közjó iránt érzékkel bíró minden tényezője, a bizottságot e munkájában, feladatának e teljesítése körül, támogatni fogja.

HIREK.

Adományozás. *Csaszka* György kalocsai érsek a bajai Miasszonyunkról nevezett nénék vezetése alatt álló leányiskolában párhuzamos osztályok felállítása céljaira 32 ezer koronát adományozott.

A bajai polgári céllövész társulat folyó hó 14-én a lövészker reformálásának tárgyában Müller József elnöklete alatt értekezletet tartott. Elsőben Drescher Béla terjesztette elő magvas fejtegetés keretében, életrevaló indítványát, mely szerint az összes bajai társas egyletek tagjai a tagdíjak mérsékelt felemelése fejében egyszersmint kötelezőleg a lövészker tagjaivá is váljanak. Dr. Lemberger Ármán a tagdíjak leszállításával véli a lökért jövő-dő fellendülését elérhetni. Az értekezlet nagy lelkesedéssel tette magáévá Drescher Béla indítványát, melyről bővebben lapunk más helyén emlékezünk meg. Ezután Somogyi Emil tett figyelemreméltó indítványt, melynek értelmében a főgymn. VIII. és a tanítóképezde IV. osztályu növendékei egy a vallás- és köz-oktatásügyi ministeriétől elérendő subvenció fejében, a hétköznapiokon a lövészker löterét használnassák.

Az új ipartestületi biztos. Dr. Fehér Lőrincz ügyvédjelölt volt ipartestületi biztos ezen tisztéről történt leköszönésével az iparhatóság — az iparosok bizalmával — biztosul

Buday István városi tisztviselőt nevezte ki. Az iparosság jól választott, midőn Buday Istvánt biztosnak jelölte, egyrészt, mert közöttük nagy népszerűséggel bír, másrészt, mert képességeinél fogva is ezen tisztségre teljesen rátermett egyén.

Casino estély. A bajai Casino f. hó 18-án fényes és egyben művész-esemény számba menő estélyt rendezett. A lampionokkal tarkított tágas kerthelyiséget zsufolásig betöltő közönség tíz óra tájban vonult fel a nagyterembe, feszült figyelemmel várva a hangverseny kezdetét, melynek első pontjául »A Hunyady László« c. opera egyvelege volt kitzúve. *Salgó László* úr precíz, mély érzésű játékában volt alkalmunk ezt a számot élvezhetni *Csibás Flóra* urhölgy rutinirozott zongorajátéka kíséretében. Meg-megújuló tapsvihar kísérte játékukat, amelyet egynehány magyar nótával voltak kénytelenek megtoldani. Utánuk *Bruck Aurél* ur lépett az emelvényre. Váradi Antalnak »A tanu« című költeményét szavalta. Jól felfogta a költemény alapeszméjét és remek előadási képességével tudta is azt érvényre juttatni. Ezután *Erdős Ella* urhölgy »Rousseau« c. zenei ábrándot játszotta zongorán kifogástalanul, avatott kezekkel. Kapott is jól megérdemelt tapsokat bőségesen. A hangversenyt *Éber Sándor* úr rögtönzött, remek zongorajátéka fejezte be.

Utána reggelig tartó tánc következett jó kedvben, fesztelenül, ami a vigalmi bizottság elnökének tudható be érdemül.

A jelenvolt hölgyeket a következőkben sikerült összeírunk:

Asszonyok: *Özv. Bartsch Samuné, Benkő Pálné, dr. Bombardt Jánosné, dr. Bruck Samuné, özv. Csibás Ferenczné, Eckert Istvánné, Fejes Juliska, Gregorievits Milutiné, Hárs Róbertné, dr. Hetényi Pálné, Hübner Józsefné, dr. Koller Imréné, Kubinszky Józsefné, özv. Lalinovits Gyuláné, dr. Makray Lászlóné, Melles Károlyné, özv. Michits Józsefné, Mihályffy Ferenczné, Scharpf Elekné, Scheibner Gyuláné, Somogyi Emilné, Szaday Kálmáné, Szücs Ödönne, Szücs Mihályné, Tomesányi Sándorné, Willmann Jánosné.*

Leányok: *Bartsch Juliska, Bodrogi Leona (Szabadka), Csibás Flóra, Drescher Ella, Erdős Ella, Heimann Ella (Bpest.), Kobilas Zsófia (Lugos), Kubinszky Stefike, Mihályffy Pöre, Rausch Adrienne (Hódság), Scheibner Aranka, Szaday Blanka, Szücs Margit, Tomesányi Ilonka.*

Uj jogtudor. *Fehérváry Dezső* a napokban sikerrel állotta meg Kolozsvárott a jogtudori szigorlatot.

Dankó Gábor Fiai a nyár folyama alatt minden szerdán és szombaton este a »Nemzeti Szálló« terraszán fognak kitünően szervezett zenekarokkal hangversenyezni.

Gyászhir. Megrendítő gyászbeszéd hirtét vet-tük e hó 18-án Marillavölgyből: *Hoffenreich* Károly gyógyszerész fiatal, alig huszonnégy-éves nejének szül. *Reich* Bellának korai elhunytát jelentette ugyanis a táviró. Ez a hír bizonyára mindenütt őszinte részvétet fog kelteni, ahol csak e nemeslelkű kiváló műveltségű úrnőt ismerték. Férjén kívül két kis árvája siratja a megboldogultat.

A bajai izraelita hitközség elüljárósága és iskolaszéke f. évi június hó 28-án d. u. 4 órakor az iskola dísztermében és az évzáró ünnepély keretén belül megüli a polgári fiú-iskola 25 éves fennállását és abban Erdős Jakab igazgató úr 25 éves munkásságának fordulóját.

A halas-bácsalmás-rigyiczai h. é. vasut építése hosszú huzavona után immár gyorsan közeledik a megvalósulás felé, mert a kereskedelemügyi miniszter az engedélyezés tárgyában a törvényjavaslatot benyújtotta a parlamentnek és az ideiglenes építési engedélyt az érdekelttség kérelmére megadta, így tehát az építési munkálatok meg a javaslat törvényerőre emelkedése előtt megkezdhetők. A szabványos nyomtávval építendő 706 kilométer hosszú vasut építését Gfrerer, Schoch és Grossmann cég fogja eszközölni a már véglegesen jóváhagyott tervek alapján. A megfelelően átalakítandó és kibővitendő két csatlakozási állomáson, Halason és Rigyicán kívül a következő 11 új állomás, rakodó-állomás és megállóhely lesz létesítendő: Kupolya, Fehértó, Fehérhalom, Jankovác, Mélykut, Rudics, Madarász-pusztá, Bács-Madaras,

Sanac-pusztá, Katymár és Lengyel-pusztá. A tényleges építési és üzletberendezési költségek 4.764.000 koronával vannak engedélyezve.

Évzáró vizsga. A bajai ev. reform. elemi népiskolában az évzáró vizsgálatok f. hó 29-én délelőtt fognak a templomban megtartatni, melyre a szülők, tanügybarátok és érdeklődők tisztelettel meghívotnak.

A bajai polgári céllövész társulatnak f. hó 28-án rendezendő tárgysorsjátéka iránt nagy érdeklődés mutatkozik. Erre vall a sorsjegyeknek — melyeket a lökerti tagok közül több urnő és urleány nagy buzgalommal árusít — tömeges vásárlása.

Köszönetnyilvánítás. *Wollner Adolf* ez uton mond köszönetet mindazon jóbarátjának és ismerősének, akik 70-ik születési évfordulója alkalmából őt üdvözölték.

Schleicher-Mocsányi ügy. Ismeretes az a becsületsértési ügy, a mely a budapesti büntető járásbiróság előtt *Schleicher* Antal bajai mérnök és *Mocsányi* Károly budapesti műépítész között ez év elején lejátszódott. *Schleicher* Antalt ugyanis *Mocsányi* Károly egy beadványban a kórházépítési munka elvégzésére megbízhatatlannak nyilvánította. Emiatt *Schleicher* panaszt emelt, minek folytán *Mocsányi* a járásbiróság 250 kor. pénzbüntetésre ítélte. *Mocsányi* felebbezése folytán a budapesti büntető törvényszék az ügyet f. hó 18-án tárgyalta és az első bíróság ítéletét megváltoztatva a vád és következményei alól *Mocsányi* felmentette.

Az Országos izr. tanítóegylet »Bács-Bodrogh Megyei Fiókköre« 1903. július hó 2-án, d. e. 9 órakor Ujvidéken a Lövészkerben körülest tart, melyre a kör területén működő tanítókat, izr. iskolaszékeket és a tanítás ügyének barátait ezennel tisztelettel meghívjuk. Napirend: I. 1/29 órakor. Istentisztelet a templomban. II. 9 órakor. 1. Elnöki megnyitó, mondja *Erdős* Jakab bajai igazgató, elnök. 2. Gyakorlati tanítás, tartja *Szántó* Edéné a szabadkai áll. tanítónőképző r. tanítóneje és gyakorló iskolájának vezetője. 3. A gyermekek hibáiról. Előadja *Fürst* Salamon ujvidéki tanító. 4. Magyar-zsidó ifjúsági irodalom. Előadja *Lengyel* Manó bajai tanító. 5. Esetleges indítványok, melyek július hó 1-én a jegyzőnek írásban átadatnak. 6. A jövő ülés helyének kitzzése. Baján, 1903. június havában.

Lengyel Manó,
jegyző.

Erdős Jakab,
elnök

Július hó 1-én este összejövétel, 2-án d. u. kirándulás Kamenicára. Mindazok, kik a gyűlésen részt akarnak venni, szíveskedjenek ezen szándékukat legkésőbb *júlyó hó 25-ig Csernyei Mór igazgató* úrnál (Ujvidék) bejelenteni.

Ismétlő oktatás. Értesülésünk szerint *Olácsy* György helybeli ev. ref. tanító a szünidő tartama alatt elemi iskolai tantárgyakból, valamint kezdőknek a zenéből (hegedű és zongora) az ev. ref. iskola helyiségében (Ferenc-utca 191.) oktatást nyújt. Jelentkezéseket július hó 5-ig fogad el.

Czellövészker. Folyó évi június hó 14-én a lökerten tartott céllövészker alkalmával történt 520 lövés ezek közül volt 74 egyes, 72 keitős, 45 hármas és 7 négyes. Négyest lőtt *Eckert* István 3, *Bittermann* Károly 2, *Somogyi* Gyula 2. Háromast lőtt *Eckert* István 15, *Bittermann* Károly 13, *Somogyi* Emil 7, *Somogyi* Gyula 4, *Gebhardt* Dezső 3, *Szász* Ottó 2 és *Goldreich* József 1.

Legujabb divatú **nap- és esőernyők** kiváló minőségben olcsó árak mellett kaphatók **Steiner R.** nap- és esőernyőgyárában Baján.

Zongorák és cimbalmok — csak első rangú gyártmányok — kedvező fizetési feltételek mellett tíz évi jótállással kaphatók *Wagner* Antalnál Baján.

Hölgyek öröme! Legjobb szer az egész világon a bajai Dr. Lehman arckenőcs, mely pár napi használat után megifjítja az arcot, eltávolít redőket, szeplőt, májfoltot, bőrtakát (Mitesser.) Egy tégely ára 1 korona, csak nevem és arcképpemmel ellátott tégelyt fogadjunk el! **Gyarmati Emil** városi gyógyszerészára a Szent-Háromság-hoz Baján.

Zsivó Király . . .

Vigan-szomorúan dudolja: **Coloradó.**

Hát Péter herceg ur a szerbek felséges királya lett... Szerbiára öröm, Szabadkára nagy vereség; mert hát őszintén írva, nekünk is volt egy jelöltünk: a Széllviharirádetronálta polgármesterünk: despota Lázónk, ki már ministeriumát hú mamelukjai közül ki is szemelte. (Én, mint *önk. tüz.* szakaszparancsnok, hadügyminiszter lehettem volna, mint nyug. tanára mellékjövedelem gyanánt a vallás- és közoktatási tárca is rám mosolygott, mint a helybeli takarékpénztárok negatív *részvényese* a pénzügyminiszteri tárcát csak ideiglenesen s addig vállaltam volna el, míg ezekkel a fránya helybeli bankokkal zárszámadást nem csinálók.)

I. Péter ur mindezt elsöpörte. És mi jögon? Az Obrenovicsok és Karagyorgyevicsék ősei a történelem tanúsága szerint századokkal előbb egyszerű disznóhajsárok voltak . . . Nase Lázónk pedig a múlt században, mielőtt a gymnasiumba beiratták légyen — szintén malacokat őrzött-kergetett (igy irtak legalább róla!) Azután pláne mint polgármester egész életét, itatni való hadat tartott maga körül: most az én *Lázónnak* (de nem a konakbelinek) csak kondása vagyok, a szétugrottakat terelgetem vissza az akolba. Jogunk tehát a trónhoz oly radikális, mint a kéthajsár familiájé és *világosabb*, mert mi ezt a *felvilágosult* új században tettük, hol a munka nem szégyen: csak az emberhentesség — disznóság!

Sir! Mi vért nem ontottunk, nem öltünk, védtelen pőket barbár módra nem mészároltunk, (legfőleg egy pár gyütt-ment skriblernek Palicson ingyen szobát és fürdőt adtunk) s ép ezek csináltak államcsinyt ellenünk s forgatták fel polgármesteri székünket, a mely hajdanában ért annyit és *nyomott* is annyit, mint Obrenovicsék uralma.

Sir! És mit is akar Belgrádban? Hisz minden tábornokot leöltek . . . Esküszegő részeg katonatisztek új esküjében hogyan bizakodhatik? Vegyen példát II. Fülöp Macedon királytól, ki a midőn Olynthost nyomorult árulás útján kézhez kapta, az árulókat egy lábíg kivégeztette, mondván: aki esküjét egyszer is megszegi, aki hazáját egyszer is elárulja, sem mire sem használható többet!

Szerbia Nagyura! Nekem van még egy hadértő tábornokom, ki II. Rákóczy Ferencz idejében Bécsig nyargalt s ki még a XX. században is hathatósan működik, ez: Bottyán Generális! A ki midőn a szatmári szinpadon fellovagolt s az ottani polgármester végignézte... horrendum! harmadnapra megütötte a guta! Nase Lázónk kétszer nézte csak meg, őt aztán meg a *Széll* ütötte meg. (Igaz, hogy ezt a forgó Széllt pedig meg kedden Polóniába polonyaizálta: Polónyi!) Bottyán generálisti nélkülözni nem lehet! Felsőgeskedjék Belgrádon is felléptetni! az ottani 6-ik ezred tisztikarára, főlöleges lesz akkor a nyaktilló, Cayenne vagy Szibéria. És ha még ez sem használna, akkor felsőgeskedjék még a »Bankópréste« is színrehozatni. (Hadzsics már fordítja!) A spanyol inquisitionnak összes kinzó szerzőszámai ehhez képest bon-bon cukorkák.

Sir! Európa udvarai nem tiltakoztak, hogy a királyi székbe üljön. Mi Szabadka város nyugalmazandó despotája: Lázó, és nyugalmazott tanára: Colorádó úr várakozó semleges állást foglalunk el. Vagy berukkolunk Belgrádba vagy nem! Ha berukkolunk a szabadkai önkéntes tüzoltó zenekarral, (ala Andrassy Boszniába!) akkor ez is elég lesz, hogy Jerichó falai... azaz a Konak összes őrségei megfutamodjanak — az akkordoktól, s a királyra egyedüli menekvés: egy hirlapirói potyajegy:

vissza genfibe! Salvuss konduktor felügyelete alatt. Nem mozgósítunk, (pedig nem is vagyunk még nagyon öregek) ha *Bottyán Generális* nyargal és a *Bankópréste* működik a belgrádi kir. színházban. Ottani nagykövetünket: Gaalovics Franczkót biztuk meg a kappelmeisterséggel, akinek Száva rendjét a belgrádi Bertalan éjben szintén az udvarba dobták le.

Kaszandra szerepe hálátlan, de igaza lett! Kis-Károly a magyar trónra árulás-esküszegés útján jutott s a midőn a székesfehérvári koronáztatása után Budára a királyi várakba visszatért, palotájának ablakait varjuk verdesték szüntelen... A szkupcsina fölött a király kikiáltása után a konak udvarán a szent ceremóniánál — úgy írják a lapok — számtalan varju károgott a levegőben. II. Károly 39 napi uralma után, a midőn őt Forgách Balázs csákányával leütötte, az özv. Erzsébet királyné azt mondta:

»Vágd csak fiam Forgách vágd! Tied lészen Gyimes és Gách!

Obrenovicsok kiirtattak, de él még a férjétől eltaszított és egyetlen fiától megfosztott: özvegy Natália... Nem-e fogja majd ez a konakban azt parancsolni egykor: »Uderhó! Sečko jedno — Zlih Klapecz!« Vajjon mit károghattak a konak fölött a varnyuk? Vajjon azt-e »Temetni jöttem Cézárt és nem dicsérni:«

A királythozó udvari vonat tán 48 óra alatt a szabadkai indóházánál is megáll: e kuszált gondolatokat akartam az udvari kocsiba dobni, de félttem, hogy a rendőrség letartóztat, azért dobtam be a »Bajai Független Ujság« csarnok rovatába.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

H. N. F. Készséggel közreadnók, de sajnós, nem üti meg a kellő mértéket.

U. H. Talán a jövő számban.

NYILT TÉR

Ezen rovat alatt közltekért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására juttatni, hogy szállodámat, kávéházamat és éttermemet, nemkülönbön kertihelyiségetem ujonan, a legmodernebb stýlben berendeztem, azokat új világítással láttam el, egyszóval nem kiméltem sem költséget, sem fáradságot, hogy a mélyen tisztelt közönség éveken át élvezett kegyét a jövőben is kiérdemeljem. Ez a körülmény készfettet engem arra, hogy ismét egy — bizonyára tetszéssel találkozó ujitással lépjek a t. közönségünk elé. Nálam ugyanis naponta többször csapóva, a világhírű

pilseni sör (ösforrás).

kerül kimérésre.

Hogy a kitűnő sört mindig egyenlő hőmérséklet mellett szolgálhassam fel, e célra egy amerikai jég szekrényt építtettem s hiszem, hogy a t. c. közönség engem ezen új vállalkozásomban is támogatni kegyeskedik, mert csakis így lehet módomban a legjobbat nyújtani.

Egyben van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy nálam naponta friss *villás reggeli* kapható s hogy minden igyekezetem odairányul, hogy jó ételek és különleges italok legméltányosabb árak mellett való kiszolgálása által nagyrabecsült közönségünk teljes megelégedését érdemeljem ki.

Minél számosabb látogatásért esedezve, maradtam kiváló tisztelettel

Zweig Mór,

szállodás.

Minden este o o
a közkedvelt o o
Dankó-féle o o
zenekar játszik.

Egy pohár pilseni
sör 22 fillér. o o

Értesítés.

Bátor vagyok a n. é. közönség és mélyen tisztelt eddigi megrendelőim b. figyelmét felhívni arra a körülményre, hogy megboldogult férjem elhalálózásával a Baján már 35 év óta fenálló

fényképészeti műtermet

továbbra is vezetni fogom.

Mivel állandóan a legjobb munkaerőkkel rendelkezem, képes vagyok bárminő, e szakmába vágó munkát elvállalni.

Fényképek a **legkisebttől életnagyságig**, úgy-szintén **gyermek-felvételek, csoportok**, régi képekről való **reproductiók, üzleten kívüli felvételek, platin képek**, bromezüst nagyítások stb. jó és pontos elkészítéséért felelősséget vállalok.

Miután eddigi t. megrendelőim és a n. é. közönség b. pártfogásába ajánlom magamat, esedezem, hogy nagyrabecsült bizalmukkal megtisztelni méltóztassanak

Tisztelettel

özv. Goldstein Márkné.

8-2

341. szám.

1903. vhtó.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kir. bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a bajai kir. járásbíróságnak 1902. évi Sp. III. 220/2. számú végzése következtében dr. Fehér János bajai ügyvéd által képviselt ifj. Gaál János mint kk. Nievel Nándor gyámja javára Tury József és neje Bozsek Ilka ellen 350 kor. s jár. erejéig 1902. évi június hó 20-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1732 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: bútorok és könyvek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a bajai kir. járásbíróság 1903. évi V. 485. számú végzése folytán 350 kor. tőkekövetelés és eddig összesen 100 kor. 10 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Baján, alperesek lakásán leendő eszközlésére 1903. évi július hó 3-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Baján, 1903. évi június hó 18-ik napján.

Fehér Géza,

kir. bírósági végrehajtó.

**használt, de jó karban levő
szoba-ablakok, szárnyas
üveg-ajtók, ablakvasak
stb. bővebbet**

Sárkány Lázár.

Egyedül valódi angol Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva.

—o Az üvegek felszerelése a keresk. törvény mintavédelme alatt áll. o—

Allein echter Balsam
aus der Schutzengel-Apotheke
des
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

E balsam belsőleg és külsőleg használható. Ez: 1. Utolérhetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden káros állapotában, enyhíti a hurutot, csillapítja a váladékot, véget vet a fájdalmas köhögésnek s legyógyítja a legrégebbi bajokat. 2. Kitűnő hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor s bélbetegségeket és szagatásokat a testben. 5. Szelíden mozdítja elő a székélést s a vér tisztulását, megisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvas fogaknál és szájröghadaskor, s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbűffogést, a szájnak és gyomornak bűvét. 7. Külsőleg bámulatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbáncz, kiütési varak, megfagyott és megégett tagokra, rüh, fekély, bőrduzzadás és repedés stb. esetében, megszünteti a fejfájást, zugást, szagatást, közhényt, túlfájdalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apácza-védjegyre.

Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem, gyáramból rendelnek eredeti szab. cartonokban. Ausztria-Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 duplaüveg 4 korona, Bosznia és Hercegovina részére 4 korona 60 fillér. Kevesebb nem küldetik széjjel. Szétküldés csak előrefizetés vagy előleg küldése mellett. 20-14

Miért szenved Ön? holott mindefféle efajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást vagy amputálást

Thierry A. gyógyszerész Centifolia-kenőcs

használatánál, rendkívül jó hatása, a sebek gyógyulásánál, valamint a fájdalom enyhítésénél utólérhetetlen. A valódi centifolium-kenőcs alkalmazható: a gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mellkeményedése, a tej elapadásánál, az orbánczok eseteiben továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak, a csontvevésésnél, vágás, szúrás, lővés és ütős által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl: üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mind-nféle daganat, kinövés, képződmény, karbunkulus és rákóál; végre pokolvar, körömféreg, körömgüles, a lábna járás közben történt kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzúgás stb. stb. eseteiben. — A szállítás kizárólag az ő-szeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, postai szállítási díjjal együtt **3 korona 50 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll.** Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások vesésétől s arra ügyeljen, hogy a tégelybe van-e a fenti **védjegyem** és cégem: **Thierry (Adolf) Límited gyógytára az „Órangyalhoz” Pregradában, égetve. Thierry A. gyógyszerész balzsama és Centifolia-kenőcse.** — Ezen gyógyhatásukban felülmulhatlan két szer nemcsak a romlásnak nincs kitéve, sőt ellenkezőleg, minél régebbi annál értékesebb és határozottabb, nem árt sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használhatók. Majdnem minden esetben segítenek és eredménnyel járnak, legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonl. feldicsért értéktelen és hatás nélküli ugynevezett pótszereket venni, melyekért a pénzt haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan, világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban és eshetőségekre készletben kell lenni. Ha olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és címezzük:

(Thierry Adolf) „Órangyal-gyógytár” Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett — Központi főraktár Budapesten, Török J. gyógytára. Zágrábban Mittelbach S. gyógytára, Bécsben Brady L. gyógytára.

Minden praktikus háziasszony,
aki a
zománcozott edény

jóságát nem a külsejében, hanem annak tartósságában és olcsóságában keresi, az csupán a szürkén zománcozott Westen P-féle „secessió” védjegygye-ellátott

lemez főző-edényeket

vásárolja, melynek zománca használat közben nem pattan le s a forró tűzhelyen akár üresen is állhat

Főraktár:

DRESCHER GYULA

VASKERESKEDÉSÉBEN

BAJÁN,

12-6

hol az árú leszállított gyári árak mellett kapható.

●—● Pártoljuk a honi ipart! ●—●

A legjobb

Író ténták „STELLA” védjegygyel

Másolható ténták „STELLA”

Szines ténták „STELLA”

Tusoldat „STELLA” védjegygyel

készülnek a „STELLA” vegyészeti gyárban

— B U D A P E S T E N. —

Főraktár:

Ifj. WAGNER ANTAL papirkereskedésében

BAJA.

52-8

●—● Pártoljuk a honi ipart! ●—●

Pártoljuk a magyar ipar termékeit!

Pártoljuk a honi gyártmányokat!

Üzletfelosztás miatt

teljes végeladás

BERNDORFER EDE

divatárúházában

BAJÁN.

A t. közönség ez alkalommal csakugyan a legolcsóbb áron szerezheti be divatickeit stb.

Áruimat együttesen is eladom nagy engedmény mellett.

Jó házból való fiú

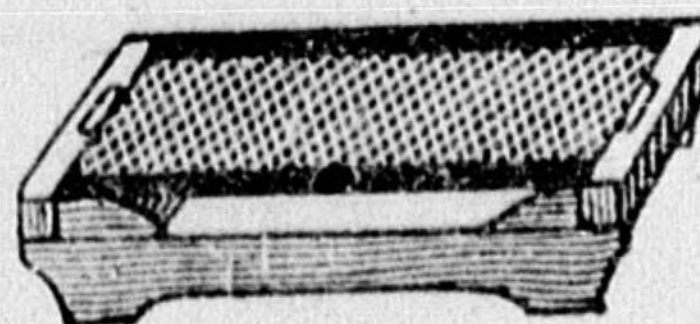
TANULÓUL

felvétetik

Drescher Gyula

kereskedésében

BAJÁN.

Itt az alkalom

arra, hogy mindenki az egészségtelen, penészesedő szalmazsákját eldobhassa és helyébe, **csekély 8 koronáért,** egy kiváló erős, fakeretű

acélsodrony ágybetétet rendelhessen nálam, mely tartós és olcsó, szag- és féregmentes, ennél fogva egészséges. Az ágy belmértékének beküldése után, annak megfelelően szállítja a készítő: 10-4

ifj. Utry Pál, Baja.

Vaskuti utcában levő Müllender-féle

HÁZ

(340. sz.) kedvező feltételek mellett eladó. Felvilágosítást ad Laforsch

Janos

3-2

Kiadó üzlethelyiség.

A jelenleg Borisák István által birt

üzlethelyiség

november hó 1-ére kiadó.

Bővebb felvilágítást

Müller Antal háztulajdonos nyújt.

Kellő iskolai képzettséggel bíró fiú

tanulóul

felvétetik

ifj. Wagner Antal

könyv- és papirkereskedésében

BAJÁN.